

Szkoła Podstawowa nr 103
im. Bohaterów Warszawy 1939-1945
w Warszawie

PROGRAM DORADZTWA ZAWODOWEGO
DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ
Klasy VII-VIII ¹

Opracowała: Magdalena Mieszkowska

„Kluczową rzeczą jest to, aby odkryć własne pasje, talenty, własny potencjał i zacząć inwestować właśnie w ten obszar“.
Piotr Voelkel

¹, Alina Dziurkowska, Bożena Fronczek, Sebastian Glazinski, Edyta Kaczmarek, Aneta Karmowska, Renata Maciejczyk, Mariola Modelska, Halina Pasternacka, Anna Sowinska, Edyta Załoga **z proponowanymi scenariuszami**, Ośrodek Rozwoju Edukacji Warszawa 2017.

I. Wstęp

W obecnych czasach świat w jakim dorastają młodzi ludzie zmienia się i przekształca niezwykle szybko. Duża dynamika zmian oraz natłok informacji

wymaga od młodych ludzi podjęcia długofalowych planów oraz precyzyjnego projektowania własnej przyszłości. Uczniowie tworząc projekt własnej przyszłości i planów nauki a później kariery zawodowej mają trudne zadanie, ponieważ muszą być świadomi ciągłych zmian i niejednokrotnie muszą te plany korygować i zmieniać. Dlatego bardzo ważne jest aby uczeń kończący pierwszy etap nauki w szkole podstawowej był wyposażony w wiadomości i umiejętności pomocne w podejmowaniu decyzji dotyczących wyboru dalszej ścieżki edukacji a w przyszłości satysfakcjonującej i ciekawej pracy zgodnej z własnymi umiejętnościami, kompetencjami i zainteresowaniami. Podstawą doradztwa zawodowego na tym etapie edukacji powinno być nastawienie młodego człowieka na poznanie siebie, własnych mocnych i słabych stron, możliwości oraz predyspozycji zawodowych aby mógł dokonać trafnego wyboru. Zajęcia z doradztwa zawodowego mają przygotować uczniów i ich rodziców do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej dalszej drogi kształcenia oraz w przyszłości świadomego wyboru odpowiedniej pracy zawodowej.

Proponowany program wspiera uczniów w wyborze ścieżki edukacyjno – zawodowej. Jest to możliwe dzięki temu, że stanowi systemową koncepcję obejmującą działania w obrębie doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII

II. Podstawy prawne dotyczące realizacji doradztwa zawodowego w szkole

art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290 i 1669),

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (z późn. zmianami),

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z dn. 20 lutego 2019 r. Poz. 325)

Program obejmuje następujące obszary działań:

- praca z uczniami,
- współpraca z rodzicami,
- współpraca z nauczycielami, wychowawcami oraz pedagogami szkolnymi.

III. Cele realizacji doradztwa zawodowego

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Działania z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII realizowane są przez wychowawców, nauczycieli, pedagogów szkolnych i obejmują następujące obszary:

Poznanie siebie – zainteresowania, pasje, sposób spędzania wolnego czasu, hobby, umiejętności.

Informacje na temat zawodów i lokalnego rynku pracy.

Praca – planowanie obszarów aktywności zawodowej.

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

IV. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego, rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej bazuje na wybranych teoriach doradczych. Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują realizację treści na danym etapie edukacyjnym. Zadania stawiane doradztwu zawodowemu powinny być dostosowane do możliwości uczniów. Jedną z teorii w poniższym zestawieniu jest teoria rozwoju psychospołecznego człowieka autorstwa E. Eriksona², prezentująca bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów. Teoria ta stanowi ogólną ramę postrzegania fenomenu pracy na różnych etapach życia człowieka (od poczucia sprawczości przez pracowitość i kreatywność do rozczarowania versus poczucia spełnienia). Koncepcje D. Super'a i E. Ginzberga oraz A. Roe stanowią szczegółowe ujęcia uwarunkowań wyboru zawodu i kształtowania własnej kariery w ścisłej korelacji z zadaniami rozwojowymi z uwzględnieniem posiadanych doświadczeń uświadomionych i niejawnych. Z kolei teorie J.D. Krumboltza i A. S. Levina, M. Savickasa oraz V. Peav'ego opisują pojęcie zmiany (tranzycji), które jest kluczowe we współczesnym modelu kariery konstruowanej w postnowoczesnej, migotliwej i nieuchwytniej rzeczywistości. Taki dobór podbudowy teoretycznej do projektowania wsparcia w ramach doradztwa zawodowego zapewnia z jednej strony podążanie za naturalnymi zmianami rozwojowymi uczniów, z drugiej zaś uwrażliwia na dynamikę zmian we współczesnym świecie.

V. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów zestawu – które jednocześnie wyznaczają treści programowe doradztwa zawodowego:

1. Poznanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń,

kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocowego poradnictwa kariery.

VI. TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS VII I VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji;

2.8 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji; 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;

3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;

3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;

4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;

4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;

4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

VII. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji podczas :

- a. obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego,
- b. wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy specjalistów szkoły z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- c. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. szkolne dni kariery, warsztaty) lub poza nią (np. w dniach otwartych szkół, wizytach w zakładach pracy, firmach).

VIII. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania

Działania związane z doradztwem zawodowym mają wspierać uczniów w wyborach zawodu i kierunku kształcenia, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania będziemy podczas zajęć odwoływać się do autorefleksji i samooceny uczestników. Sprzyja to budowaniu większej otwartości uczniów, ich

aktywności i zaangażowania, udziału w dyskusjach i wyrażania własnych opinii, skłania do refleksji.

IX. Obudowa dydaktyczna programu

zasoby dydaktyczne gromadzone i aktualizowane przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie na stronie www.doradztwo.ore.edu.pl oraz publikacji dostępnych na stronie www.euroguidance.pl

X. Ewaluacja programu

Wewnętrzna ewaluacja programu, która będzie planowana i realizowana w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego. Efektem ewaluacji powinno być doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły lub lokalnego rynku pracy. Realizacja programu powinna być na bieżąco monitorowana.

Proponowane techniki ewaluacji: metaplan, analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć).

XI. Propozycja działań podejmowanych w ramach doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII Szkoły Podstawowej

Treść programowa: Poznanie siebie				Podmioty, z którymi współpracuje szkoła
Tematyka działań	Metody i formy realizacji działań	Terminy realizacji działań	Osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań	
Rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) Moje umiejętności – moje sukcesy.	zajęcia grupowe, praca w małych grupach; dyskusja; checklista; praca indywidualna; praca w parach i małych grupach;	I, II semestr	nauczyciele, psycholog, pedagog	PPP w miarę potrzeb
Wpływ stanu zdrowia na wykonywane zadania zawodowe.	stosowanie aktywizujących metod nauczania dyskusja kierowana; • praca w grupach; • miniwykład; • metoda przewodniego	zgodnie z potrzebami oddziałów	nauczyciele, psycholog, pedagog	PPP w miarę potrzeb, Specjaliści: Psycholog, Pedagog, Logopeda
Własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno – zawodowych.	zajęcia: „Zgadnij, kim będę w przyszłości” „Przebierańcy”.	z okazji Dnia Wiosny	nauczyciele, psycholog, pedagog	Rodzice, Przedstawiciele zawodów
Aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby realizacji.	Zajęcia edukacji wczesnoszkolnej. Pogadanki. Gry, ćwiczenia. Dzień Talentów	I, II semestr	nauczyciele, psycholog, pedagog	
Moja hierarchia wartości i potrzeb.	Plakat; Dyskusja; Praca w grupach;	w trakcie zajęć	nauczyciele, psycholog, pedagog	Instytucje Rynku Pracy, Pracodawcy,

				Przedstawiciele zawodów.
Ja w oczach innych	Dyskusja; Giełda pomysłów.		nauczyciele, psycholog, pedagog, świetlica	

Treść programowa: Świat zawodów i rynek pracy				Podmioty, z którymi współpracuje szkoła
Tematyka działań	Metody i formy realizacji działań	Terminy realizacji działań	Osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań	
Charakterystyka wybranych zawodów. Kwalifikacje w różnych zawodach.	Pogadanki, informacje na poszczególnych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego.	zgodnie z potrzebami klas	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	
Poznanie świata zawodów.	Kalambury. „Znam ten zawód”	w trakcie zajęć	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	Instytucje Rynku Pracy, Pracodawcy, Przedstawiciele zawodów.
Znaczenie pracy w życiu człowieka. Praca i etyka zawodowa.	Wycieczki zawodoznawcze. Spotkania z przedstawicielami zawodów. Pogadanki	w ciągu roku szkolnego	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	Rodzice, WUP
Autoprezentacja. Portfolio i e-portfolio.	Giełda pomysłów; Dyskusja; Techniki informatyczne; Praca indywidualna.	cały rok szkolny	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	PPP

Instytucje wspierające planowanie ścieżki edukacyjno- zawodowej. Instytucje rynku pracy.			wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	
Informacje na temat zawodów oraz charakteryzowanie wybranych zawodów z uwzględnieniem składowych ich opisów, w tym dróg ich zdobywania. W jakich zawodach wykorzystam wiedzę z ...?	Praca w grupach; Praca indywidualna; Praca z tekstem; Kalambury.	w ciągu roku szkolnego	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	Pracodawcy, WUP, PUP
Znaczenie i możliwości doświadczania pracy. Rzemiosło – alternatywą dla młodych zawodowców.	akronim; skojarzenia; dyskusja; Praca w grupach	w ciągu roku szkolnego	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	Pracodawcy, Firmy

Treść programowa: Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie				
Tematyka działań	Metody i formy realizacji działań	Terminy realizacji działań	Osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań	Podmioty, z którymi współpracuje szkoła
Oferty szkół ponadpodstawowych, szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia.	pogadanki, informacje na poszczególnych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego.	zgodnie z potrzebami klas	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	Szkoły średnie OHP, WUP, PUP, PPP, Rodzice
Własne zasoby a kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych.	metoda projektu; plakat;		Wychowawcy, nauczyciele,	PPP

	ankieta; fotoreportaż.		psycholog, pedagog	
Struktura edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej.	Pogadanki Dyskusja		Wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	
Znaczenie uczenia się przez całe życie.	pogadanki, informacje na poszczególnych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego.		Wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	OHP, WUP, PUP, PPP, Rodzice

Treść programowa: Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych				
Tematyka działań	Metody i formy realizacji działań	Terminy realizacji działań	Osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań	Podmioty, z którymi współpracuje szkoła
Planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej.	Pogadanki, informacje na poszczególnych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego.	Semestr I, II	Wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog, doradca zawodowy	OHP, WUP, PUP, PPP, Rodzice
Konsekwencje podjętych wyborów. Podejmuję decyzje zawodowe.	Pogadanki, informacje na poszczególnych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego.	Semestr I, II	Wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog, doradca zawodowy	Lekarz Medycyny Pracy
Rola osób wspierających ucznia w wyborach edukacyjno-zawodowych.	Skojarzenia; zdanie niedokończone; Praca w grupach; Dyskusja.	Semestr I, II	Wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog, doradca	OHP, WUP, PUP, PPP

			zawodowy	
--	--	--	----------	--

XII. Sojusznicy - podmioty współpracujące ze szkołą w obszarze doradztwa zawodowego:

1. poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
2. ośrodki doskonalenia nauczycieli,
3. biblioteki pedagogiczne,
4. szkoły ponadpodstawowe,
5. Centra Kształcenia Praktycznego,
6. Urzędy Pracy, Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej,
7. stowarzyszenia branżowe,
8. Cechy Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości, Izby Rzemieślnicze,
9. Ochotnicze Hufce Pracy (OHP),
10. pracodawcy,
11. Kuratorium Oświaty, Biuro Edukacji,
12. Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE),
13. Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP,
14. inne.

XIII. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ

Monitoring stanowi podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji Programu Realizacji WSDZ. Dyrektor, po konsultacji z doradcą zawodowym, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu i ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest po całym cyklu kształcenia

Opracowała:

Magdalena Mieszkowska